

Fragmentul „Țiganiada“ din spectacolul de poezie al Teatrului „C. A. Nottara“

POEZIA PE COTURNI

Poezia s-a întors pe scenă, ca la începuturile teatrului lumii. Versul s-a creat pe coturni și rima, ritmul nu au mai fost puse în pagini, ci au fost topite în scene. Participarea tuturor teatrelor unui mare oraș, cum e Bucureștiul, la o inițiativă închinată frumosului poetic e un fapt ce nu poate și nu trebuie să fie trecut sub tăcere. El slujește nu numai poezia, ci și pe cei care vor să o cunoască, poate și când „mică antologie“, cînd „capitol de istorie literară“, cînd „divertisment“. Firește, spectacolele de poezie nu s-amănă nici ca modalități, nici ca viziuni regizorale, nici ca formule de spectacol. Ca viziune regizorală, cel mai încheșat, mai unitar, mi s-a părut spectacolul Teatrului de Comedie. Poezia a fost integrată, supusă rigorilor unui spectacol. Tema: poezia satirică. Fabuliști, umariști (firește — copios reprezentat e Topirceanu); nu lipsesc nici subtilitățile unui Sorescu sau Geo Dumitrescu. Mircea Șeptilici e un comper agreabil, cîțiva actori joacă versul excelent: Cornel Vulpe,

Vasilica Tastaman (cu explozii de haz), C. Băltărețu. De altfel, tot teatrul e pe scenă, ceea ce vădește seriozitatea cu care Giurghescu și-a compus acest recital umoristic.

La Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra“ — un mic miracol: „n-aveți un bilet în plus“ a devenit refren-prolog la un recital de poezie. În sală foarte mulți tineri, pe scenă doar cîțiva. Decorul e simplu, lumina filtrată discret, ambianța e aceea a unui ceneclu de muzică și poezie. Ion Caramitru recită cu patos și cu o cuceritoare vibrație, într-un tumultuos stil personal. Pittiș — meru pe scenă, ca la el acasă — se joacă de-a poezia. o redescoperă; o tratează învers unor sensuri ce ne păreau cunoscute. Stan Smith contra Ilie Năstase? Caramitru contra Pittiș — două stiluri de joc atît de diferite temperamental. Cel de al treilea interpret: Elena Caragiu — actriță-cîntăreață, cu o modalitate franțuzească, discretă, cu inteligență și haz. Alături de ei, o bună formație orchestrală — „Sfinx“ (bravo lor! — cîntă încet și au o certă muzicalitate). Regia: Val. Moșescu. Moda orchestrei s-a lărgit? Pentru a coagula atmosfera poetică, pentru a aduce mai mult public? Inclîn să cred că e vorba de a doua soluție și nu găsește nimic rău în aceasta! De pildă, Teatrul Gulești apelează în recitalul său chiar la două orchestre: „Sincron“ și „Venus“.

Elena Caragiu în spectacolul de poezie al Teatrului „Lucia Sturîza Bulandra”

Teatrul „C. I. Nottara” a gândit și a compus o mai sobră lecție de poezie clasică românească. Comentariu cu multe citate (mai ales din „Istoria literaturii” de Călinescu), unele proiecții (mai puțin fericite), unele momente dorite a fi de atmosferă, câteva pregnante scene de reconstituire (autori, opere), toate la un loc (în regia lui M. Ciprian) încheagă o foarte utilă conferință poetică, susținută remarcabil de Lucia Mureșan, Lucian Dinu, Cornel Elefterescu, Napoleon Crețu, Dorin Moga, Vasile Lupu și mulți alții.

Un recital asemănător e susținut pe scena Teatrului Național de un singur actor: Gabriel Dănciulescu (el însuși autor al scenariului și selecțiunii versurilor).

Teatrul Mic și-a alecătuit un spectacol cu tema: Dragostea — cîntată de Eminescu, Arghezi, Blaga și Labiș. 4 bănci: 4 perechi de actori spun poezii cu mijloace artistice diferite. Evident, cele ale Leopoldinei Bălănuță sînt strălucite. Regia aparține lui Karin Rez. Și acestea nu sînt doar singurele recitaluri din Capitală. Experiența acestora invită spre o largire a căutărilor novatoare, spre un plus de fantezie, spre înlăturarea totală a momentelor ce mai amînesc o serbare poetică. Mai așteptăm încă recitalul la care să palpităm de emoțiile noi pe care ni le iscă o veche poezie.

Începutul însă a fost făcut! Poezia e acum pe scenă!

Al. Popovici

Cine ia pentru prima oară contact cu spectacolul muzical evreiesc — rezultat al unei îndelungate tradiții est-europene — descoperă în el, poate nu fără surprindere, unul din cei mai direcți precursori ai „musical”-ului contemporan. Ca și acolo, cîntecul și dansul intră în condiția profesională minimală a fiecărui actor; ca și acolo, trecerea de la proză la muzică se execută firesc, parcă de la sine, fără hiatusurile supărătoare ale operetei. Inrudirea este încă și mai vizibilă pe planul „temperaturii” artistice: același sentiment atât de specific al „hazului de necaz”, duios și patetic; aceeași veselie reținută, prudentă, traversată în orice clipă de efluxii de melancolie; aceeași capacitate de a îngloba — fără a da impresia inadeevării — tonalității dramatice vecine, uneori, cu tragedia.

Spectacolul scris și pus în scenă de Israel Bercovici conține un material extrem de divers, care-l apropie, la prima vedere, de structura reprezentației de varietăți. Prologul, de factură predominant lirică, evocă un moment dramatic din istoria teatrului evreiesc din România: anii terorii fasciste, cînd actorii exilați pe scena de la „Barașeum” au întreținut acolo, cu riscuri care depășeau cu mult domeniul estetice, flacăra artei militante. Acestui prolog îi urmează, montaje de texte folclorice și din opera clasicilor literaturii idiș (majoritatea adaptate, căci adaptarea și actualizarea au constituit dintotdeauna în acest teatru o formă activă de respect față de elastică, mai importantă decît poezia muzeistică), scheciuri satirice (cam puține și cam frivole față de tradiția satirei sociale în literatura idiș), numere de pantomimă, momente coregrafice, mici „limerick”-uri cîntate, cu un fermecător umor absurd, cîntece de muzică ușoară și chiar scene de teatru „serios” (excelentul monolog despre condiția actorului).

Ce mnește, totuși, aceste numere atât de variate, anulînd senzația de aleatoriu? Mai întii, tonul specific al „musical”-ului idiș, despre care vorbeam. Apoi, ținuta literară a textelor, vizibilă și în traducerea românească pentru căști, aparținînd tot lui I. Bercovici. De asemenea, unitatea travaliului regi-zoral, sprijinită pe decorurile și costumele simple și sugestive ale Dianei Ioan-Popov, pe coregrafia Tildei Urseanu, pe muzica frumoasă și sensibilă semnată de Haim Schwartz-